

На основу члана 49, а у вези са чланом 92. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17 и 27/18 – др. закон),

Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси

Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 1/2019 од 11.2.2019. године, а ступио је на снагу 19.2.2019.

Члан 1.

Овим правилником уређују се ближи услови у погледу простора, опреме, дидактичких средстава (у даљем тексту: норматив простора, опреме и дидактичких средстава) и запослених које треба да испуњава предшколска установа за почетак рада и обављање делатности.

Норматив простора, опреме и дидактичких средстава и услови у погледу запослених одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 2.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу („Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96) и Правилник о нормативу средстава за реализацију васпитно-образовног програма у предшколској установи („Службени гласник РС”, број 46/94).

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику”.

Број 610-00-361/2018-07

У Београду, 31. децембра 2018. године

Министар,

Младен Шарчевић, с.р.

НОРМАТИВ ПРОСТОРА, ОПРЕМЕ И ДИДАКТИЧКИХ СРЕДСТАВА И УСЛОВИ У ПОГЛЕДУ ЗАПОСЛЕНИХ

Уводне напомене

Прописани услови садрже минимум захтева које оснивач предшколске установе треба да обезбеди за почетак рада и обављање делатности предшколске установе.

Простор предшколске установе чине објекти, односно грађевинске и функционалне целине и припадајуће слободне површине ван објекта.

Опремену предшколске установе чини намештај и други елементи неопходни за рад предшколске установе.

Дидактичка средства чине средства, играчке и материјали за васпитно-образовни рад.

Простор, опрема и дидактичка средства предшколске установе треба да буду у функцији васпитно-образовне делатности, поштујући притом да целокупан простор предшколске установе буде безбедан и подстицајан за различите активности, игру и истраживање. Простор, опрема и дидактичка средства предшколске установе треба да задовољавају основне здравствене и санитарно-хигијенске захтеве.

Педагошки, здравствени и санитарно-хигијенски услови су ближе дефинисани у даљем тексту, у складу са прописима којима се уређује ова област.

Запослени у предшколској установи су лица која обављају послове руковођења, остваривања и унапређивања предшколског васпитања и образовања, неге и превентивне здравствене заштите, социјалне заштите и исхране деце, као и правне, административне, финансијске и помоћно-техничке послове, у складу са законом.

Васпитно-образовни рад у предшколској установи остварује медицинска сестра-васпитач, васпитач и дефектолог васпитач, у складу са посебним законом.

Стручне послове на унапређивању васпитно-образовног рада у предшколској установи обављају педагог, психолог, педагог за ликовно, музичко и физичко васпитање и логопед, у складу са посебним законом.

Ради обављања осталих делатности предшколске установе којима се обезбеђују исхрана, нега, превентивно-здравствена и социјална заштита деце предшколског узраста, предшколска установа има сарадника: дијететичара-нутриционисту, социјалног радника, медицинску сестру – сарадника на пословима унапређивања превентивно-здравствене заштите и медицинску сестру – сарадника на пословима неге и превентивне здравствене заштите, у складу са посебним законом.

За обављање правних, административних, финансијских и помоћно-техничких послова, предшколска установа има друге запослене, у складу са реалним потребама установе за остваривање предшколског програма и годишњег плана рада установе, у складу са законом.

I. ПРОСТОР ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Простор предшколске установе подразумева простор објекта установе и отворен простор на припадајућем земљишту – локацији (атријум и двориште).

Основни услови који утичу на лоцирање, обим и величину објекта и земљишта одређују се планским актом места. При овоме се мора водити рачуна о педагошким, хигијенским, техничким и економским захтевима, а они су ближе одређени даљим текстом.

УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ ПРЕДШКОЛСКИХ УСТАНОВА

Планирање мреже предшколских установа у урбанистичком планирању

У урбанистичком планирању насеља, просторном и регионалном планирању се примењују следећи параметри:

1. планирани обухват деце предшколског узраста у односу на укупну предшколску популацију треба да износи 70%, при томе обухват деце узраста од пет и по година до поласка у школу (припремни предшколски програм) мора износити 100%;

2. укупна предшколска популација (од рођења до поласка у школу) износи 10,5% укупне популације. У подручјима у којима демографски показатељ одступа више од $\pm 1\%$ од ове вредности, укупна предшколска популација се обрачунава према локалном демографском показатељу.

Локација

Локацију одређује подручје, у коме постоји потреба за градњом предшколске установе према планираној мрежи у складу са урбанистичким и просторним планирањем. Потребна величина локације за предшколску установу одређује се у зависности од потреба и планираног капацитета установе и организације установе.

1) Избор и величина локација

При одређивању положаја – локације за формирање предшколске установе, морају бити испуњени одређени услови:

Локација за објекат предшколске установе треба да обезбеди:

– довољну величину локације како би се на њему изградио одговарајући објекат и пратећи садржаји у слободном простору за предшколске установе на засебној локацији минимално: 25 m² по детету, а у централним градским зонама и изграђеним подручјима у градским насељима већих густина минимално 15 m² по детету (за насеље, део насеља, просторну целину или зону са прописаним индексом изграђености ≥ 2,5);

– да је по могућству приближно равно или благо нагнуто у правцу повољније оријентације – на југ или исток;

– да је по могућству у мирном пределу где је свеж ваздух без прашине, магле и дима, гасова или другог штетног зрачења, у близини паркова и зеленила, а даље од фабрика, прометних саобраћајница, тржница, односно даље од буке и штетних материја;

– довољну удаљеност од најближих објеката који их могу осенчити (за најмање двоструку висину вишег објекта);

– комуналну и инфраструктурну опремљеност (прилазни пут за пешачки и колски саобраћај, снабдевање здравом и питком водом, одвођење отпадних вода и прикључке јаке и слабе струје) у складу са постојећим прописима.

Изузетак од ове норме могу бити објекти задужбина или објекти који су категорисани као споменици културе или који се налазе у просторним културно-историјским целинама у складу са законом, наслеђеним структурама и централним градским зонама.

2) Структура локације

Локација за предшколску установу обухвата:

1) земљиште под објектом;

2) двориште са игралиштем и травнатим површинама и/или атријум и стазама за пешаке;

3) доставне површине и путеви за интервентна возила;

4) опционо паркиралиште у зависности од урбанистичких услова.

Земљиште под објектом одређује бруто грађевинска површина приземља.

Двориште је отворен слободан и заједнички простор за децу, запослене и родитеље, служи за игру и учење деце, а користи се и за комуникације и приступ пешака. Величина дворишта износи најмање 8 m² по детету. Двориште мора бити ограђено, и то у висини од најмање 1,50 m. У случају да је ограда транспарентна, димензије испуна слободног простора у пољима износе најмање 12 cm, правац постављања преграда вертикалан (без хоризонтала). Отварање капије треба да буде изван домашаја деце, заштићено додатном сигурносном бравом. Дозвољено је постављање живе оградe у комбинацији са жичаном оградом.

Двориште је лоцирано уз објекат предшколске установе и непосредно повезано са улазом у објекат. У оквиру зелених површина дворишта направити засад листопадног дрвећа које ће омогућити хлад за део дворишта у летњем периоду, а зими неће заклањати сунце. Травнате површине треба да заузимају 40% површине дворишта. Приликом избора биљака потребно је избегавати инвазивне и алергене врсте.

Дечје игралиште у склопу дворишта мора бити опремљено у складу са Правилником о безбедности дечјих игралишта, а у исто време да буде подстицајно за дечије учење и развој. Игралиште је изграђено на подлози погодној за дечија игралишта, површине је најмање 3 m² по детету, од чега један део има меку подлогу.

Доставне површине чине: доставни прилаз за доставна возила (економско-технички прилаз), простор за сакупљање и одвођење смећа, котларницу (на чврсто и течно гориво, гас и сл.) и простор за складиштење енергената (цистерне, оставе и сл.). Доставне површине морају бити уређене и опремљене у складу са важећом санитарно-хигијенском законском регулативом. Доставне површине морају да буду приступачне, одвојене, опремљене са контејнерима или кантама за скупљање чврстог отпада. Доставне површине не смеју се користити у друге сврхе. Део дворишта који користе деца не може служити као доставна површина. Димензије доставних површина пројектују се у складу са организацијом установе, начином загревања и другим техничким условима специфичним за појединачни објекат.

Путеви за интервентна возила не могу се користити у друге сврхе.

Површине за паркирање аутомобила и одлагање бицикала се пројектују у складу са урбанистичким условима органа локалне самоуправе задуженог за послове саобраћаја, ван дворишта са игралиштем и травнатим површинама, а у оквиру парцеле која се формира за предшколску установу.

Сви прилази морају бити лако савладиви, приступачни и диференцирани по намени, и израђени у складу са важећим стандардом приступачности.

АРХИТЕКТОНСКО ПРОЈЕКТОВАЊЕ

Типови објеката према функционалном садржају

Типови објеката, односно грађевинских и функционалних целина предшколске установе утврђује се у складу са законом:

– према трајању васпитно-образовног програма,

– према узрасту деце и узрасној структури васпитних група,

– према броју васпитних група,

– према организацији предшколске установе (седиште установе или издвојено одељење установе – објекти, односно грађевинске и функционалне целине),

– према формираности комплекса (објекат има сопствену локацију или је формиран у виду депанданса у зонама компатибилне намене).

Приказана типологија одређена је у односу на наведене критеријуме са дефинисаним обавезним и опционим просторијама које садрже предшколске установе.

Рационалност и економичност простора подразумевају пре свега обезбеђење одговарајућег броја функционалних просторија за васпитно-образовни рад. Број просторија за васпитно-образовни рад одређује се према броју васпитних група.

Оптимална искоришћеност објекта постигнута је за капацитет од 240 деце, односно око 12–16 васпитних група. При изградњи нових објеката максималан капацитет износи 270 деце.

Објекат предшколске установе

Објекат предшколске установе може бити пројектован у виду **засебног објекта** или у виду **депанданса** у оквиру изграђених објеката и урбанистичких блокова компатибилне намене.

Објекат – зграда предшколске установе

Објекат (зграда) може бити наменски грађена или адаптирана за делатност предшколске установе.

БРГП (бруто развијена грађевинска површина) објекта (зграде) се обрачунава са мин. 6,5 m² по детету.

Из економских разлога препоручује се изградња јединственог објекта предшколске установе, јер други начини грађења (павиљонски и слични) захтевају више земљишта и поскупљују изградњу и одржавање.

Приликом пројектовања објекта посебну пажњу треба обратити на положај и спратност објекта, правилну оријентацију и неопходан број и величину просторија.

Објекат – зграда предшколске установе треба да буде тако пројектован на локацији, да је максимално удаљен од саобраћајница и извора буке.

Пожељна оријентација просторија за децу, у нашем географском поднебљу, по правилу је југ-југоисток јер се овом оријентацијом

обезбеђује правилна инсолација и стварају повољни услови за рад. Пожељно је да соба за децу буде осунчана најмање два сата дневно.

Јединственост објекта условљена је економским разлозима и енергетском ефикасношћу. Максимална спратност објекта за предшколску установу је приземље и један спрат (П + 1), укључујући приземље и поткровље (П + Пк). У централним градским зонама и изграђеним подручјима у градским насељима већих густина и у оквирима наслеђених структура могућа је спратност: приземље и два спрата (П + 2) или приземље, спрат и поткровље (П + 1 + Пк). Притом је потребно водити рачуна да се просторије за децу предвиђају у приземљу и на првом спрату, а на другом спрату и у поткровљу треба предвидети просторије за администрацију, стручне службе и сл.

Јаслице које обухватају млађи јаслени узраст (од шест месеци до две године) у оквиру објекта лоцирају се у приземљу због евакуације.

Објекти предшколске установе, осим наведених, морају да испуњавају и следеће техничке услове:

- да имају приступни пут;
- да је грађевинско земљиште по могућству опремљено (јавна водоводна и канализациона мрежа, електрична, телефонска и кабловска мрежа, мрежа за топлфикацију, односно гас);
- да испуњавају све норме у погледу звучне, хидро и термоизолације;
- да материјали коришћени у изградњи и опремању ентеријера буду безбедни у погледу пожара и у складу са важећим прописима из ове области;
- за децу и одрасле са телесним инвалидитетом потребно је уклањање или ублажавање архитектонских препрека како би се омогућило лакши приступ згради, соби за децу, санитарном чвору и кретање ходницима у складу са законском регулативом која уређује ову област;
- сви објекти обавезно испуњавају прописану законску регулативу из области енергетске ефикасности;
- обавезне просторије за објекат предшколске установе су све групе просторија наведене у даљем тексту овог правилника;
- обавезне просторије за објекат предшколске установе који представља издвојено одељење предшколске установе су све групе просторија осим просторија за управу и администрацију и перионице. Број просторија за стручне сараднике и сараднике се прописују у складу са бројем стручних сарадника и сарадника на нивоу установе у складу са овим правилником и организацијом предшколске установе.

Депанданс предшколске установе

У случају да се због изграђености подручја не може обезбедити довољан број локација минималне величине за изградњу објекта, васпитно-образовни рад се може остваривати у склопу депанданса, само за један део предшколске популације.

Депанданс предшколске установе је део објекта (стамбеног или објекта друге компатибилне намене) који је накнадно прилагођен (пренамењен) или планиран за обављање делатности предшколске установе у складу са урбанистичким планом или другим планским документом и планираном мрежом предшколских установа.

Депанданс предшколске установе може бити седиште или издвојено одељење предшколске установе у складу са законом.

Планирање депанданса и адаптација постојећег простора у депанданс, дозвољена је у централним градским зонама и изграђеним подручјима већих густина.

Депанданс предшколске установе испуњава следеће услове:

- налази се у објекту или делу урбанистичког блока компатибилне намене;
- оптимални капацитет депанданса износи 80 деце (4–5 васпитних група);
- БРГП дела објекта износи минимум 6,5 m² по детету;
- има у непосредном окружењу јавну озелењену површину, коју не одваја саобраћајница од објекта депанданса, минималне површине од 8,0 m² по детету, у оквиру стамбених блокова, атријума и других одговарајућих зелених површина (градски парк, шума, јавно дечије игралиште и сл.);
- у погледу техничких услова, прикључака и инсталација, депанданс испуњава све услове прописане овим правилником;
- обавезне просторије за депанданс су: група просторија за децу, просторија за васпитаче, вишенаменски простор, просторија за изолацију, помоћне просторије, санитарне просторије за запослене и кухиња, просторија за помоћно особље;
- депанданс треба да има засебан улаз, као и доставни прилаз и улаз, у односу на део објекта друге намене.

Функционална целина за остваривање програма васпитно-образовног рада у полудневном трајању у адаптираним просторима (припремни предшколски програм и други полудневни програми)

Ако предшколска установа обавља делатност у другим прилагођеним просторима: при основним школама, месним заједницама или другом простору, у погледу простора и опреме се примењују следећи услови:

- налази се у објекту компатибилне намене (стамбени, школски, установа културе и сл.);
- максимални капацитет функционалне целине омогућава обухват до 52 деце (две васпитне групе);
- има у непосредном окружењу слободну јавну површину која износи 8,0 m² по детету, у оквиру стамбених блокова, атријума и других одговарајућих зелених површина (градски парк и сл.);
- у погледу техничких услова, прикључака и инсталација функционална целина испуњава све услове прописане овим правилником;
- обавезне просторије су: група просторија за децу, помоћне просторије, санитарне просторије за запослене и кухиња, просторија за изолацију може бити и у функцији просторије за васпитаче, просторија за помоћно особље;
- уколико објекат у склопу којег се организује функционална целина за остваривање програма предшколског васпитања и образовања у полудневном трајању (припремни предшколски програм и други полудневни програми) поседује следеће просторије: санитарне просторије за запослене, кухиња, просторија за васпитаче, није потребно додатно планирати просторије са истом наменом у склопу функционалне целине.

Просторије предшколске установе

Свака предшколска установа треба да садржи следеће групе просторија:

Група просторија за децу:

- соба за децу;
- гардероба;
- санитарне просторије за децу;
- вишенаменски простор (на пр. хол, ходник, сала и трпезарија);
- сала (опционо);
- трпезарија (опционо).

Група просторија за запослене:

- просторија за васпитаче са простором за заједничка дидактичка средства, материјале, играчке и стручну литературу;
- просторија за здравствену заштиту (просторија за превентивно-здравствени рад и изолацију болесне деце);
- просторије за стручне сараднике и сараднике;

– просторије за управу и администрацију (просторије за директора или руководиоца радне јединице, за администрацију, рачуноводство и др.);

– просторије за помоћно особље;

– кухиња: производна (централна, самостална, јаслена), дистрибутивна и чајна.

Група помоћних просторија:

– комуникације;

– гардероба за запослене;

– санитарне просторије за запослене;

– перионица;

– спремишта и магацини;

– котларница за загревање и др.

Објект, односно грађевинска или функционална целина може имати и одвојену салу (за васпитно-образовни рад, организовање састанака, приредби, и сл.) и трпезарију, као и друге издвојене просторије за реализацију васпитно-образовног рада.

За објект, односно грађевинску и функционалну целину у којем предшколска установа обавља делатност ван свог седишта (издвојено одељење), у складу са законом, није обавезна група просторија за управу и администрацију и група просторија за стручне сараднике и сараднике.

У зависности од трајања програма васпитно-образовног рада, организације установе и узраста деце прописује се врста кухиње – производна (централна, самостална, јаслена), дистрибутивна и чајна за објект, односно грађевинску и/или функционалну целину:

– објект, грађевинска и/или функционална целина у којој се обавља васпитно-образовни рад са децом узраста од шест месеци до три године има јаслену кухињу;

– објект, грађевинска и/или функционална целина у којој се обавља васпитно-образовни рад у трајању до четири часа има чајну кухињу;

– објект, грађевинска и/или функционална целина у којој се обавља васпитно-образовни рад у целодневном трајању и полудневном дужем од четири часа има производну или дистрибутивну кухињу у складу са организацијом васпитно-образовног рада.

Од минималних димензија просторија наведених у даљем тексту, осим за собе за децу, дозвољено је одступање од максимално 10% у појединачним просторијама, осим собе за децу. Од минималних димензија собе за децу дозвољено је одступање од прописаних вредности: максимално 5% у односу на површину, односно максимално 3,5% у односу на висину.

Типови објеката, грађевинских и функционалних целина

У складу са наведеним критеријумима дефинисани су типови (примери) објеката, грађевинских и функционалних целина (са табеларно приказаним условима). Просторије су нормиране према максималном броју деце у групама у складу са законом.

ТИП А

Установа са седиштем у наменски грађеном објекту максималног капацитета 270 деце на сопственој локацији минималне величине, за узраст од годину дана до поласка у школу.

Величина локације	мин. 0,405 ha			
Број васпитних група	12–16			
БРГП објекта	1741,2–1814 m ² (6,5–6,72 m ² /детету)			
Нето површина објекта	1451,3–1511,1 m ² (5,4–5,6 m ² /детету)			
Површина дворишта (без доставне површине)	2160 m ²			
Површина игралишта	810 m ²			
Травнате површине	864 m ²			
Структура и димензије обавезних просторија				
1) Просторије за децу	12–16 соба 2,5 m ² по детету	6–8 санитарних просторија 8,0 m ² по соби за децу**)	6–8 гардероба за децу (могуће у оквиру комуникација) 0,3 m ² по детету	
	m ²	675	96–128	81
Укупно просторије за децу m ²				852–884
2) Просторија за васпитаче m ²				40
3) Просторија за здравствену заштиту и изолацију				12
4) Вишенаменски простор				80
5) Просторије за стручне службе*)	Педагог	Психолог	Остали стручни сарадници	
	m ²	12	12	12
Укупно просторије за стр. сар.	36			
6) Просторије за управу и администрацију*)	Директор	Секретар	Рачуноводство	Остало

	m ²	24	12	12	12
		60			
7) Помоћне просторије	гардероба	портир.	спремишпа и чишћ.	прост. за пом. особље	прост. за загрев.
	m ²	12	4	20	8
Укупно помоћне просторије		54–74			
8) Санитарне просторије за запослене		18			
9) Кухиња – производна	m ²	80			
10) Перионица	m ²	30			
11) Комуникације (око 15% нето површ.)	m ²	189,3–197,1			
УКУПНА НЕТО ПОВРШИНА		1451,3–1511,1 m²			

*) Напомена: није обавезна група просторија за објекат, односно грађевинску и функционалну целину у којем предшколска установа обавља делатност ван свог седишта

**) Напомена: у случају да је архитектонско решењем предвиђено да две васпитне групе користе један тоалет, површина од 16,0 m² (површина две санитарне просторије за две васпитне групе) може се умањити за 20%

ТИП Б

Издвојено одељење*) предшколске установе у депадансу у склопу објекта компатибилне намене капацитета 80 деце у густо изграђеним градским језгрима, за узраст од три године до поласка у школу

Величина јавне зелене површине (градски парк, шума) непосредно уз објекат	640 m ²				
Број васпитних група	4–5				
БРГП дела објекта	521–530 m ² (6,51–6,63 m ² по детету)				
Нето површина дела објекта	434–442 m ² (5,42–5,53 m ² по детету)				
Структура и димензије обавезних просторија					
1) Просторије за децу	4–5 собе 2,5 m ² по детету	2–3 санитарне просторије 8,0 m ² по соби за децу**)	6–8 гардероба за децу (могуће у оквиру комуникација) 0,3 m ² по детету		
	m ²	200	32–40	24	
Укупно просторије за децу m ²	256–264				
2) Просторија за васпитаче	12				
3) Просторија за изолацију	6				
4) Вишенаменски простор	40				
5) Помоћне просторије m ²	гардероба за запосл.	спремишпа и чишћ.	прост. за пом. особље	прост. за загрев.	
	12	12	8	у склопу објекта	
Укупно помоћне просторије	32				
6) Кухиња – дистрибутивна	m ²	25			
7) Санитарне просторије за запослене	6				
8) Комуникације (око 15% нето површ.)					

о) комуникације (око 15% нето површ.)	57
m ²	
УКУПНА НЕТО ПОВРШИНА	434–442
m ²	

*) Напомена: у случају да се у депандансу налази и седиште установе обавезне су и просторије за управу и администрацију и просторије за стручне сараднике

**) Напомена: у случају да је архитектонско решењем предвиђено да две васпитне групе користе један тоалет, површина од 16,0 m² (површина две санитарне просторије за две васпитне групе) може се умањити за 20%

ТИП В

Издвојено одељење*) предшколске установе са две васпитне групе, при школи или у другом адаптираном простору у полудневном облику рада, рачунајући са максималним бројем деце у групама (26)

Број васпитних група	2		
БРГП дела објекта	268,8 m ² (5,17 m ² /детету)		
Нето површина дела објекта	224 m ² (4,31 m ² /детету)		
Структура и димензије обавезних просторија			
1) Просторије за децу	2 собе 2,5 m ² по детету	1–2 санитарна просторија 8,0 m ² по соби за децу**)	1 гардероба за децу (могуће у оквиру комуникација) 0,3 m ² по детету
m ²	130	16	16
Укупно просторије за децу m ²	162		
1) Простор за васпитаче	12		
2) Просторија за изолацију	просторија за изолацију може бити и у оквиру просторије за васпитаче		
3) Помоћне просторије	гардероба за запосл.	спремишпа и чишћ.	прост. за пом. особље
m ²	4	2	2
Укупно помоћне просторије	6		
4) Кухиња – чајна	6		
m ²			
5) Санитарне просторије за запослене	6		
6) Комуникације (око 15% нето површ.)	32		
m ²			
УКУПНА НЕТО ПОВРШИНА	224		
m ²			

*) Напомена: у случају да се у функционалној целини налази и седиште установе обавезне су и просторије за управу и администрацију и просторије за стручне сараднике

**) Напомена: у случају да је архитектонско решењем предвиђено да две васпитне групе користе један тоалет, површина од 16,0 m² (површина две санитарне просторије за две васпитне групе) може се умањити за 20%

1. Група просторија за децу

Просторије за децу чине: соба за васпитно-образовни рад (соба за децу), гардероба и санитарне просторије.

Соба за децу садржи, у складу са просторним могућностима и интересовањима деце, неке од предложених просторних целина:

– за јаслени узраст то могу бити: сензорна, кинестетичка, просторна целина за конструисање, за визуелне уметности, за симболичку игру, литерарна, просторна целина за скривање и осамљивање;

– за вртић: литерарна, просторна целина за конструисање, за визуелне уметности, за покрет и звук, за симболичку игру и просторна целина за скривање и осамљивање.

У оквиру просторних целина, видљив је:

а) простор у коме се чувају одређени материјали, играчке и средства;

б) простор за игру и учење;

в) простор за излагање продуката који настају током активности.

У оквиру сваке собе за децу потребно је обезбедити простор за документацију. Дечји индивидуални портфолији, групни портфолији, пројектни панони и сл. треба да буду доступни деци и видљиви у простору.

1) Соба за децу

Димензије

- Укупна запремина по детету у соби за децу мора износити најмање 7,5 m³;
- соба за децу за групе до максимално 20 деце има површину од најмање 40 m², соба за децу за групе од 20 до 26 деце има површину најмање 50 m²;
- у случају да је васпитно-образовни рад једне васпитне групе организован у више просторија (ако објект осим соба за децу има заједничке просторије: одвојену спаваоницу, трпезарију, посебне просторије за визуелну уметност и симболичку игру или вишенаменску просторију), неопходна површина (запремина) се обрачунава са најмање 2,50 m² (7,5 m³) по детету узимајући у обзир све наведене просторије за васпитно-образовни рад;
- приликом пројектовања површина собе за децу обрачунава се са 2,50 m² по детету (у ову површину, осим собе за децу, могући и наведене заједничке просторије, у зависности од архитектонског решења и организације васпитно-образовног рада);
- минимална висина плафона износи 2,80 m, а максимална 3,60 m и условљене су минималном запремином по детету;
- собе у којима се обавља васпитно-образовни рад не могу се налазити испод нивоа земљишта, односно у сутерену (подруму) објекта;
- архитектонско решење собе за децу треба да буде организовано на једном нивоу, због безбедности деце и несметаног одвијања васпитно-образовног рада;
- подови морају бити од чврстог материјала, погодни за лако одржавање;
- боје зидова морају бити умирујуће и светле, а не тамне или рефлектујуће;
- врата собе за децу морају бити без прагова и да се отварају ка споља, нису дозвољена клатећа врата;
- за децу са телесним инвалидитетом потребно је уклањање или ублажавање архитектонских препрека како би се деци омогућио лак приступ соби за децу, санитарном чвору и кретање ходницима у складу са законском регулативом која уређује ову област;
- минимална ширина врата собе за децу дефинише се у зависности од простора испред врата да би се омогућио приступ деци и одраслима са телесним инвалидитетом и то: врата су мин. ширине 0,90 m у случају да је слободан простор испред врата дубине 1,10 m; врата су мин. ширине 1,00 m у случају да је слободан простор испред врата дубине 1,00 m;
- ширина врата мора бити усклађена са прописима из области евакуације и противпожарне заштите;
- у случају да се ради о застакљеним вратима, она морају бити обезбеђена од лома или испуњена заштитним стаклом.

2) Гардероба

- Гардероба се налази у непосредној близини собе за децу и не може да буде њен саставни део;
- по правилу, гардеробе су смештене и уређене као хигијенски филтери испред улаза у собе за децу;
- гардеробе могу бити заједничке за две групе и опремљене су намештајем за одлагање одеће, обуће и других предмета;

3) Санитарне просторије за децу

- Санитарна просторија за децу састоји се од дела за негу и хигијену и дела са вц шољама за децу;
- број санитарнија по хигијенској норми износи: једна вц шоља на 10 деце и један лавабо на 7 деце, односно 2–3 вц шоље и 3–4 лавабоа за једну собу за децу;
- величина вц шоље и висина монтаже мора пратити узраст деце (оријентациона монтажна висина од 26 cm изнад пода за узраст до три године, монтажна висина од 30 cm за узраст од три до 5,5 године и монтажна висина од 40 cm за предшколски узраст);
- величина лавабоа и висина монтаже мора пратити узраст деце (оријентациона монтажна висина за узраст до три године износи 50–55 cm, од три до четири године износи 60 cm, од четири године до поласка у школу износи 65 cm изнад пода);
- санитарна просторија за децу треба да је повезана са собом за децу, а од оваквог архитектонског решења дозвољено је одступање за групе припремног предшколског програма;
- подови у санитарним просторијама не могу бити клизави и треба да буду обложени материјалом који се лако чисти и не пропушта воду;
- распоред санитарнија у објекту зависи од броја соба за децу по спратовима;
- преградни зидови између вц шоља треба да буду висине од 1,30 m од пода;
- зидови санитарних просторија су обавезно обложени керамичким плочицама или другим непропусним материјалом који се лако одржава и то у делу висине 1,60 m од пода;
- санитарне просторије се по правилу проветравају природно, уз додатно механичко проветравање када је то неопходно.

4) Вишенаменски простор

- Вишенаменски простор може бити засебна просторија (ако објект поседује салу, или трпезарију оне могу имати вишенаменску функцију) или простор у оквиру хола или ходника који користе деца, запослени и родитељи;
- вишенаменски простор се пројектује тако да би могао послужити за више намена: за васпитно-образовни рад, одржавање састанака, за организацију приредби, изложби, радионица за децу и родитеље, итд.;
- величина вишенаменског простора зависи од капацитета предшколске установе;
- површина износи минимално 0,5 m² по детету.

5) Сала (опционо)

- У склопу архитектонског решења могуће је предвидети и засебну салу која се користи као вишенаменски простор за васпитно-образовни рад, одржавање састанака, за организацију приредби, изложби, радионица за децу и родитеље, итд.;
- овај простор, у случају да је предвиђен архитектонским решењем, има 1 m² по детету али не више од 80 m²;
- у већим објектима уместо две сале препоручује се пројектовање и изградња једне сале и наткривеног трема одговарајуће величине;
- приликом пројектовања обратити пажњу на апсорпцију буке.

6) Трпезарија (опционо)

- У склопу архитектонског решења могуће је предвидети и засебан трпезаријски простор који би се користио за обједување;
- овај простор, у случају да је предвиђен архитектонским решењем, површине је 2 m² по детету у тренутку коришћења, а у складу са организацијом установе;
- приликом пројектовања обратити пажњу на апсорпцију буке и остале хигијенско-техничке норме које регулишу ову област.

2. Група просторија за запослене

1) Просторија за васпитаче

- Просторија за васпитаче је засебна просторија за боравак и састанке васпитача;
- поседује посебан простор за одлагање дидактичких средстава, играчки и материјала, музичких инструмената, пројектора;
- просторија за васпитаче садржи и простор за стручну литературу и дечије књиге;
- површина износи 2,5 m² по васпитној групи, али не мање од 12 m².

2) Просторија за здравствену заштиту

- Ову просторију чине две просторне целине: просторна целина за превентивно-здравствени рад површине 6 m² и просторна целина за изолацију болесне деце површине 6 m²;
- величина просторија зависи од капацитета установе;
- просторија има једно топеће место.

3) Просторије за стручне службе

- Прописује се најмање једна просторија за стручног сарадника на нивоу установе;
- просторија служи за рад стручне службе, индивидуалне разговоре, саветовања;
- најмање једна просторија величине 12 m², а по потреби више просторија у складу са бројем стручних сарадника;

– просторија за рад стручне службе може да се организује тако да у једној просторији раде два стручна сарадника.

4) Просторије за управу и администрацију

На нивоу установе потребан је одређени број просторија за управу, стручно и административно особље:

Просторије за управу

– Просторија за директора има површину од најмање 12 m², а више у складу са капацитетом установе.

Просторије за администрацију предшколске установе

– Просторија за секретара, рачуноводство, итд. имају површину од по 12 m² у зависности од броја административних радника.

5) Просторије за помоћно особље

– Просторија за помоћно особље прописује се у зависности од развијености установе;

– просторија има површину 8 m² и служи искључиво помоћном особљу;

– може се пројектовати издвојена портирница површине 4 m² или се портирница планира као слободан простор у оквиру хола установе који служи раднику на обезбеђењу установе.

6) Кухиња

Кухиња служи за припремање хладних и топлих obroka и справљање напитака. Кухиња може да буде производна, дистрибутивна или чајна кухиња и треба да испуњава прописане стандарде норматива исхране, хигијенско-техничке услове за производњу хране и прихватање произведене хране.

Распоред просторија у кухињском блоку мора бити функционалан, по технолошком реду процеса производње, прихватања произведене хране и сервирања. Технолошки процес захтева кретање намирница од прераде, термичке обраде до издавања. Санитарно-хигијенски захтеви подразумевају да у свим просторима кухиње у којима се припрема храна постоје чисти и прљави делови и путеви који се међусобно не укрштају. Веза између кухиње и простора за исхрану деце мора бити што краћа и без препрека за превоз хране. Ако између кухиње и простора за исхрану деце постоји спратна разлика, потребно је да се обезбеди лифт за превоз хране. Капацитет и опремљеност кухиње зависи од њене организације и броја obroka који справља.

У свим кухињама подови су прекривени керамичким неклизацијским плочицама или другим неклизацијским материјалом који не пропушта воду. У висини од 60 cm од радне површине зид је обложен керамичким плочицама. Све радне површине и пултови су равни, глатки, лаки за одржавање, водоотпорни, од нерђајућег материјала. Најпогоднији материјал за радне површине је нерђајући челик (инокс) или мермер.

Зидови су обложени керамичким плочицама или другим материјалом који не пропушта воду у висини од 1,60 m. Кухиња мора испуњавати против-пожарне и санитарно-хигијенско прописе у складу са законском регулативом која регулише ову област.

Производна кухиња може бити централна, самостална или јаслена кухиња у којој се производи храна за исхрану деце у једном или више објеката предшколске установе. Производну кухињу имају установе већег капацитета.

Дистрибутивна кухиња (прихватна) је кухиња за прихватање произведене хране. Саставни је део објекта, депанданса или установе мањег капацитета.

Чајна кухиња је кухиња за припрему топлих и хладних напитака и чување хране коју родитељ (старатељ) намени детету. Саставни је део искључиво грађевинске или функционалне целине мањег капацитета (до две васпитне групе) у прилагођеним просторима, у којима се обавља делатност у полудневном облику рада.

Производна кухиња има:

- одвојене просторије за пријем (складиштење) и чување намирница по врстама,
- засебне делове за припрему и обраду намирница по врстама (поврћа, воћа, меса, рибе и друго),
- део за финалну обраду и сервисирање хране,
- перионицу белог и црног посуђа,
- гардеробу за запослене и санитарни чвор и
- службени улаз.

Према нормативима за производну кухињу, она се пројектује у складу са бројем obroka који се производи. Приликом пројектовања, површина кухиње се обрачунава у складу са бројем obroka:

- за 50–100 obroka површина износи 50 m²;
- за 100–300 obroka површина износи 90 m²;
- за 300–500 obroka површина износи 160 m²;
- за 500–1000 obroka површина износи 240 m²;
- преко 1000 obroka површина износи 320 m².

Производне кухиње које производе више од 1.000 obroka димензионишу се са 0,3 m² по obroку.

Приликом пројектовања треба тежити квадратној основи, у којој је у средини лоциран простор за рад. Површина кухиње се увећава за пратеће просторе: магацине за поједине врсте роба, ходнике и простор за особље у складу са организацијом кухиње, санитарним прописима и архитектонским решењем.

Дистрибутивна кухиња расподељује у објекту донесену храну из производне кухиње која је ван објекта. Дистрибутивна кухиња треба да обезбеди прихватање obroka, припрему – дораду obroka и хомогенизацију појединих јела. Величина дистрибутивне кухиње, по правилу, износи 0,3 m² по obroку, али не мање од 25 m². Дистрибутивна кухиња има обезбеђен пулт – радну површину за пријем дечијих obroka и расхладне уређаје у складу са технолошким процесом пријема, обраде и сервирања хране.

Чајна кухиња је минималне површине од 6 m² и мора имати обезбеђен пулт – радну површину за пријем дечијих obroka и расхладни уређај за чување истих. Пулт и радна површина морају бити равни, глатки, лаки за одржавање, водоотпорни, од нерђајућег материјала.

3. Група помоћних просторија

У свакој предшколској установи уз просторије за рад потребне су и помоћне просторије: комуникације, гардеробе за запослене, санитарније за особље, перионица, спремишта, котларница и друге просторије по потреби установе.

1) Комуникације

Комуникације су: улази, холови, ходници, степеништа, ветробран и надстрешнице.

Улаз са надстрешницом и ветробраном треба да има свака предшколска установа и то најмање два улаза: главни улаз са приступом са саобраћајнице и споредни улаз из дворишта.

У оквиру главног улаза мора бити предвиђен простор за одлагање дечијих колица. У близини споредног улаза из дворишта мора бити предвиђен простор за одлагање средстава која се користе у дворишту.

Хол је проширени део улаза и комуникација, који служи и као вишенаменски заједнички простор. За потребе васпитно-образовног програма и сарадње са родитељима у холу се могу наћи средства и материјали који се предвиђају за собе за децу. Опрема, материјали и дидактичка средства која се налазе у холу не смеју угрозити евакуациони пут из објекта.

Ходник је простор који користе деца, запослени и родитељи. Повезује просторије и служи за кретање свих учесника, сарадњу са родитељима и може послужити и за реализацију васпитно-образовног програма. За потребе васпитно-образовног рада и сарадње са родитељима у ходницима се могу наћи средства, материјали и играчке који се предвиђају за собе за децу.

Минимална пропусна ширина ходника за евакуацију износи 1,20 m, а зависи од броја лица која се евакуишу у складу са законском регулативом која регулише ову област.

Уколико се у склопу ходника пројектују или налазе гардеробе, други елементи опреме или просторна целина са дидактичким средствима, ова ширина се увећава за димензије елемената опреме, материјала и дидактичких средстава које могу бити препрека приликом евакуације, тако да дефинисана прописана ширина пута за евакуацију не буде умањена. Ако је пропусна ширина пута за

евакуацију 1,20 m, гардеробни елементи, опрема и дидактичка средства се могу наћи са једне стране ходника или уз зид.

Препоручена ширина слободног простора испред гардеробних елемената (у зависности од архитектонског решења) у случају да су гардеробни елементи у склопу ходника, износи 2 m.

Најмања пропусна ширина степеништа износи 120 cm за 100 деце која се тим степеништем служе (уколико је за пожарни сегмент то једино степениште), а коначна ширина степеништа зависи од броја лица која се евакуишу у складу са законском регулативом која регулише ову област.

Одстојање од излаза из крајњих просторија до степеништа, односно спољног излаза (улаза) не може бити веће од 25 m. Изузетно, код врло прегледних и слободних комуникација, ова дужина може износити највише 30 m и мора бити усклађена са важећим прописима противпожарне заштите. Пројектовано време евакуације износи 15 мин.

Одстојање од излаза из крајњих просторија до степеништа, односно спољног излаза (улаза) не може бити веће од 25 m. Изузетно, код врло прегледних и слободних комуникација, ова дужина може износити највише 30 m и мора бити усклађена са важећим прописима противпожарне заштите.

Зидови, плафони и подови простора за комуникацију, као и степеништа морају бити обложени негоривим материјалом.

2) Гардероба за запослене

– Гардероба за запослене мора бити одвојена од гардеробе за одлагање дечије одеће и обуће;

– пројектује се у близини собе за васпитаче.

3) Санитарије за запослене

– Санитарије за запослене се прописују за сваку предшколску установу, без обзира на развијеност и капацитет установе;

– у просеку једна вц шоља на 10 запослених;

– сви ВЦ-и имају предпросторе у којима је по један лавабо на сваке две вц шоље;

– распоред санитарнија у згради зависи од броја корисника по спратовима;

– предпростор и/или простор ВЦ-а треба да је непосредно осветљен и проветрен;

– санитарне просторије за васпитаче и техничко особље пројектују се у близини просторије за васпитаче, а санитарне просторије за запослене у кухињи пројектују се у непосредној близини кухињског блока;

– у склопу санитарнија за запослене прописује се засебна просторија за одржавање хигијене са трокадером.

4) Перионица

– У зависности од капацитета и развијености установе површина перионице је од 24 m²;

– перионица има простор за прљаво рубље, простор за прање и сушење, као и за одлагање чистог рубља;

– у радним просторијама перионице мора да буде дневно осветљење и природна вентилација;

– у објекту без перионице мора да постоји одвојена остава за одлагање прљавог рубља и остава за пријем и депоновање чистог рубља (осим објеката, грађевинских и функционалних целина у којима се реализује припремни предшколски програм и други вид полудневног васпитно-образовног рада).

5) Спремишта и магацин

Смештај инвентара и материјала захтева посебан простор и нормира се без обзира на развијеност и капацитет установе.

За ову сврху потребне су следеће просторије:

– спремиште за прибор за одржавање чистоће, величине 2 m², на сваком спрату по једно;

– диспозиција у склопу санитарног чвора за запослене;

– магацин за смештај инвентара и другог материјала неопходног за рад установе;

– простор за одлагање документације на нивоу установе;

– други магацини по потреби и у складу са развијености установе.

6) Просторије за загревање предшколске установе

– Загревање се врши по правилу централним или етажним грејањем;

– број и величина просторија за загревање зависи од развијености и капацитета установе, система загревања и утврђује се према општим нормама за поједине врсте загревања.

Остали хигијенско-технички услови

Осветљење

Осветљење је двојако: природно и вештачко. Природно осветљење је дневна сунчева светлост. Све собе за децу обавезно морају имати довољно дневне светлости. Лети се мора обезбедити максималан упад дифузног и минималан упад директног сунчевог зрачења употребом сенила и застора.

– Осветљење у радној соби мора бити равномерно;

– повољна оријентација је југ/југоисток;

– површина прозора треба да износи у просеку 1/5 од површине пода, прозори у висини од 1,10 m од пода морају бити заштићени, а начин отварања безбедан за руковање;

– просторије са већом дужином од две висине горње ивице прозора морају имати допунско осветљење.

На столовима или у висини 1,00 m изнад пода прописује се осветљај:

– у просторијама за васпитно-образовни рад износи најмање 300 лукса;

– у санитарним просторијама, спремиштим и комуникацијама најмање 60 лукса;

– у осталим просторијама 200 лукса;

– у случају осветљења ЛЕД сијалицама боја вештачког осветљења мора бити топло бела (3000 K) или природно бела (4000 K);

– најподесније вештачко осветљење је полуиндиректно електрично осветљење;

– у соби за децу треба да има довољан број светилки, како би се обезбедило равномерно осветљење, као и да су правилно распоређене;

– у склопу собе за децу постоје педагошке просторне целине у којима је пожељно да осветљење буде индивидуално подесиво (уз коришћење димера или другог вида засенчења или осветљења).

Проветравање

Да би се чувало здравље деце и стварали нормални хигијенски услови за рад у радним собама и другим просторијама, потребно је обезбедити довољно чистог ваздуха и одржавати нормалну микроклиму. Вентилација се обавља природним и принудним путем. Природна вентилација је повремено проветравање просторија. Обавља се повременим отварањем прозора, а обезбеђује се најчешће изградњом уређаја за отварање горњих делова прозора косо унутра (вентус или друго), или на други начин:

– проветравање просторије мора бити природно, уз опцију принудног проветравања;

– аерација износи 20 m³ по детету на час и захтева троструку измену ваздуха у току једног сата при минималној запремини од 7,5 m³ по детету, при наведеној минималној кубатури собе за децу;

– при природној вентилацији треба водити рачуна да деца не буду изложена ударима хладног ваздуха;

– релативна влажност ваздуха треба да износи 40–60%.

Загревање

Нормалан рад установе у зимским и хладним данима уопште, захтева одржавање потребне температуре, нарочито у собама за децу. Наведене норме температуре одржавају се током целог радног времена установе. Најцелисходнији начин загревања и сталног одржавања потребне температуре јесте централно грејање, односно етажно грејање у мањим објектима.

Хигијенска норма температуре у просторијама за правилну физиолошку функцију организма и рад износи:

– температура просторија за децу до две године износи минимално 22 °C;

– температура просторија за децу од две до седам година износи минимално 20 °C;

- загревање просторија мора бити равномерно;
- грејна тела морају бити безбедна и на одговарајући начин заштићена да би се омогућила безбедност деце у простору;
- загревање металним пећима није дозвољено.

Звучна изолација

Да би се у предшколској установи обезбедио дозвољени ниво буке потребна је комбинација грађевинско-архитектонских и организационих мера. Акустика просторија се постиже високом звучном апсорпцијом површина у собама за децу и комуникацијама:

- за нормалну акустичност и изолацију потребно је да спољни зидови имају акустично изолациону моћ од 60 децибела, а преградни зидови и таваница од 40 децибела;
- избор грађевинских материјала у свим просторијама установе предвиђеним за децу мора бити такав да не појачава одјек буке и не ствара ехо-ефекте.

Уређаји и инсталације

1) Електрична инсталација

- Електричне инсталације морају бити заштићене, осигуране и изведене по важећим прописима;
- за потребе васпитно-образовног рада у собама за децу обезбеђују се затворене утикачке кутије, и то: у свим собама за децу најмање по три утикачке кутије, ради коришћења аудиовизуелних техничких средстава;
- у соби за васпитаче, вишенаменској просторији, и кухињи по три утикачке кутије, од којих је једна у кухињи трофазна;
- у просторијама за помоћно особље по две утикачке кутије;
- светилке морају бити заклоњене како не би биле директно у видном пољу деце;
- доња ивица плафонских светилки треба да буде најмање 2,50 m од пода;
- утикачке кутије у собама за децу морају бити изведене на висини од 1,50 m од пода уз примену безбедносних елемената;
- у свакој просторији по могућству предвидети кабловску и интернет инсталацију;
- у санитарима и комуникацијама по могућству предвидети сензоре за укључивање и искључивање светла.

2) Водоводне и канализационе инсталације

- У местима где постоје водоводни и канализациони објекти обезбеђују се одговарајући прикључци у предшколској установи;
- у местима где није обезбеђен јавни водовод и канализација, у објектима мора бити обезбеђено снабдевање хигијенски исправном текућом водом за пиће и објекти морају бити прикључени на прописно изграђену септичку јаму.

Водоводне инсталације у предшколској установи обавезне су:

- у трпезарији, ако је објекат поседује;
- по правилу у свакој соби за децу;
- у кухињи по два тачећа места (осим у дистрибутивној кухињи – једно);
- у местима где не постоји водоводна мрежа, довод здраве воде за пиће мора се обезбедити на најбољи хигијенски начин (хидрофор, или слично).

3) Остали уређаји и инсталације

- Инсталација озвучења се обезбеђује у свим радним просторијама, а нарочито у вишенаменском простору, ходницима и трпезарији;
- инсталације кабловске телевизије, телефона и интернета, као и инсталације за аудио-визуелна средства се обезбеђују у собама за децу, вишенаменским просторијама, соби за васпитаче и администрацију и другим просторијама по потреби;
- инсталација рачунарске мреже се обезбеђује у вишенаменској просторији, соби за васпитаче и другим просторијама по потреби;
- објекат предшколске установе треба да има заштиту од провала: аларм и видео-надзор;
- инсталација громобрана предвиђа се и складу са важећим прописима и стандардима;
- заштита од пожара се постиже применом одговарајућих грађевинских материјала, противпожарне инсталације, опреме, сигнализације и дефинисањем евакуационих путева и излаза – у складу са важећим прописима и стандардима.

Конструкције и детаљи

При изградњи зграда предшколских установа и адаптацији и пренамени постојећег простора у простор предшколске установе, посебну пажњу треба обратити на то да буду испуњене обавезе у погледу прописа за грађевинске конструкције, као и неких детаља.

- Објект мора да задовољи све услове прописане Правилником о енергетској ефикасности;
- конструкциони захтеви остварују се при пројектовању и непосредној изградњи објекта предшколских установа обавезним придржавањем прописаних стандарда који регулишу стабилност и сигурност конструкције (укључујући и сеизмичку), топлотну и акустичну изолацију, заштиту од влаге, буке, итд.;
- конструктивни склоп треба да омогући лаку и једноставну функционалну преорганизацију према потребама рада установе;
- избором материјала треба обезбедити што већу економичност у одржавању зграде;
- зидови по површини треба да буду отпорни према оштећењу, а подножје заштићено ниском соклком;
- површине зидова санитарних чворова треба да омогућавају максимално одржавање чистоће (треба их обложити плочицама или сл.);
- подови у свим радним просторијама, а нарочито у просторијама за реализацију васпитно-образовног рада, су топли или полутопли, трајни, равни и глатки али не клизави, с могућношћу лаког одржавања и чишћења, са добром акустичном изолацијом и довољно економични;
- врата у свим просторијама, као и улазна врата, отварају се према комуникацији, при чему што мање сметају комуницирању и при отварању остављају слободан простор, нарочито према главном степеништу, односно излазу из зграде;
- врата у санитарним просторијама, изузев улазних, издигнута су за 10 cm од пода, или обложена материјалом који је постојан;
- када су у отвореном положају прозори не смеју ометати комуницирање и рад у просторији;
- у свим просторијама у којима бораве деца треба да се обезбеди добро и технички једноставно засенчење прозора;
- боје просторија у којима бораве деца су мат, светле и мирне. У комуникацијама могу бити јачи тонови;
- унутрашња обрада и боје просторија треба да обезбеде минималне проценте рефлексије: плафон 80%, зидови 50%, подови 30% и намештај 30%;
- боје и материјали које се користе у ентеријеру морају поседовати одговарајући сертификат да су нетоксичне и безбедне за употребу (антиканцерогене, антиалергијске, антибактеријске).

II. ОПРЕМА ПРОСТОРИЈА И ДВОРИШТА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Опремену предшколске установе чини одговарајући намештај и други елементи неопходни за васпитно-образовну делатност предшколске установе.

Намештај треба да испуњава хигијенске, педагошке, техничке и естетске захтеве, конструкцијом, обрадом и материјалом обезбеђује сигурност деце и спречава од повреда. Намештај треба да буде функционалан и удобан, лак за одржавање и чишћење течним средствима за дезинфекцију, лако покретљив и компатибилан са другом опремом.

Сав намештај треба димензионисати према узрасту детета, односно према ергономским захтевима.

Ивице и углови намештаја треба да су обли, без оштрих ивица и да при покретању намештај не ствара буку и не оштећује под. Тешки ормани и високи намештај морају да буду причвршћени за зид.

Опрема се сматра одговарајућом ако је стављена у промет и поседује сертификат о испуњењу прописаног стандарда. Сав намештај и опрема за децу мора бити усклађен са важећим стандардима SRPS EN за безбедност намештаја.

При утврђивању потребног намештаја води се рачуна о намени просторија и броју корисника по просторијама.

Свака просторија у предшколској установи треба да је снабдевена одговарајућим намештајем. У зависности од узрасне групе треба да има следећу опрему:

А. ПРОСТОРИЈЕ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Ред. бр.	НАЗИВ НАМЕШТАЈА	Јед. мере	Кол.
ГРУПА ПРОСТОРИЈА ЗА ДЕЦУ			
СОБА ЗА ДЕЦУ (у складу са узрастом):			
1.	столица-хранилица са наслоним за децу од 6 месеци до годину дана;	комада	7 (1 по детету)
2.	столице са рукохватом и наслоним за децу од 1 до 2 године;	комада	12 (1 по детету)
3.	столице са наслоним за децу од 2 године до 3 године;	комада	16 (1 по детету)
4.	столице са наслоним за децу од 3 године до 5,5 година;	комада	20–24 (1 по детету)
5.	столице са наслоним за децу од 5,5 година до поласка у школу;	комада	26 (1 по детету)
6.	сто за децу од 1–2 године;	комада	одговарајући број за 12 деце (по један сто за 4–8 деце)
7.	сто за децу од 2–3 године;	комада	одговарајући број за 16 деце (по један сто за 4–8 деце)
8.	сто за децу од 3–5,5 године;	комада	одговарајући број за 20–24 деце (по један сто за 4–8 деце)
9.	сто за децу од 5,5 година до поласка у школу;	комада	одговарајући број за 26 деце (по један сто за 4–8 деце)
10.	лежајеви; (Напомена: Лежајеви могу да буду дрвени, пластични и сл., да поседују атест за материјал од којег су направљен и да су наменски лежајеви за децу. Морају да буду 11 cm од висине пода. Душеци су обавезни.)	комада	1 по детету
11.	мобилне полице;	комада	2 по соби за децу
12.	огледало за зид, доступно да дете види целу фигуру;	комада	1 по соби за децу
13.	тепих;	комада	1–3 по соби за децу
14.	завесе (застори);	комада	1 по прозору
15.	корпа за отпатке;	комада	1–2 по соби за децу
16.	пано;	комада	1–3 по соби за децу
17.	ормани за одлагање креветића;	комада	у складу са врстом и бројем креветића
18.	Полице или регали за одлагање дидактичког материјала;	комада	2 по соби за децу
19.	вишенаменске кутије за одлагање играчака од чврстог материјала;	комада	5 по соби за децу
20.	постељина и покривачи;	комплета	1 по детету

Ред. бр.	сто за васпитача;	НАЗИВ НАМЕШТАЈА	комага	1 Кол.
22.	столица за васпитача.		комага	1
Напомена: опрема за васпитно-образовни рад групе на болничком лечењу предвиђа се у складу са овим правилником уз уважавање специфичности остваривања васпитно-образовног програма у одговарајућим здравственим установама.				
Напомена: сто са ортопедским помагалима за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом предвиђа се у складу са бројем уписане деце са сметњама у развоју и инвалидитетом.				
ГАРДЕРОБА за децу од шест месеци до две године:				
1.	сто за преповијање;		комага	1
2.	гардеробни орман;		комага	1–2
3.	корпа за прљав веш;		комага	1
4.	корпа за отпатке са ножним затварачем.		комага	1
ГАРДЕРОБА за децу од 2 год. до поласка у школу:				
1.	клупица за децу или мобилни елемент за седење;		комага	1 за троје деце
2.	ормарићи за одлагање гардеробе и ципела, ширине мин. 15–20 cm са засебном преградом за одлагање ципела.		комага	1 по детету
САНИТАРНЕ ПРОСТОРИЈЕ ЗА ДЕЦУ:				
1.	вц шоља за децу;		комага	2–3 по групи
2.	лавабо са топлим и хладном водом;		комага	3–4 по групи
3.	полица/ормарић за тоалетни прибор и убрусе;		комага	1
4.	куке за одлагање гардеробе;		комага	2
5.	огледало;		комага	1 по лавабоу
6.	држачи за средства за прање руку и убруса;		комага	1 по лавабоу
7.	полица за ноше (за јаслени узраст);		комага	1
8.	место за купање деце (за јаслени узраст);		комага	1
9.	корпа за отпатке.		комага	1
ВИШЕНАМЕНСКИ ПРОСТОР:				
1.	подијум за бину или мобилни елементи за бину;			према могућностима**
2.	пано;		комага	2 или више
3.	клуб гарнитура са полуфотељама;		комага	1 по објекту
4.	аудио-визуелна техника (ТВ, пројектор и платно, компјутер, лап-топ и сл.);			према потребама*
5.	параван.		комага	према потребама*
САЛА (опционо):				
1.	Клавир, хармоника, гитара или сл. музички инструменти			према могућностима**
2.	реквизити;			према могућностима**
ТРИПЕЗАРИЈА (опционо):				
1.	сто за децу;		комага	одговарајући број (по један сто за 4–8 деце)
2.	столице за децу (у складу са узрастом);		комага	одговарајући број (по један

Ред. бр.	НАЗИВ НАМЕШТАЈА	Јед. мере комада	сто за 4-8 деце) Кол.
	корпа за отпатке.		2
ГРУПА ПРОСТОРИЈА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ			
ПРОСТОРИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ:			
1.	сто;	комада	1 на 6 васпитача
2.	столице за васпитаче;	комада	1 по васпитној групи
3.	ормани/полице;	комада	2
5.	чивилук за одлагање гардеробе;	комада	1
6.	корпа за отпатке;	комада	1
7.	зидни пано;	комада	1
8.	зидни сат;	комада	1
9.	завесе или застори;	комада	1 по прозору
10.	компјутер/лап-топ/штампач;	комада	према потребама*
11.	телефон;		према техничким могућностима**
12.	флип-чарт табла;		1
ПРОСТОРИЈА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ:			
1.	сто;	комада	1
2.	столица;	комада	1
3.	амбулантни лежај;	комада	1
5.	плакар за смештај здравствене документације, апарата и материјала;	комада	1
7.	амбулантни ормарић;	комада	1
8.	стерилизатор за шпатуле;	комада	1
9.	кутија прве помоћи;	комада	1
10.	хигијенска канта;	комада	1
11.	вага за мерење телесне тежине и висине;	комада	1
12.	мали фрижидер за одлагање лекова;	комада	1
13.	подоскоп.	комада	1
ПРОСТОРИЈЕ ЗА СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ:			
1.	сто;	комада	1 по сараднику
2.	столица;	комада	1 по сараднику
4.	столице за друге учеснике васпитно-образовног рада;	комада	2
5.	ормани са делом који се закључава за радна средства, библиотеку и документацију;	комада	2
7.	витрина или полице;	комада	1
8.	корпа за отпатке;	комада	1
9.	сточић са два места за седење за странке;	комада	1
10.	компјутер;	комада	1 по сараднику
11.	штампач и скенер.	комада	1 по просторији
ПРОСТОРИЈЕ ЗА УПРАВУ И АДМИНИСТРАЦИЈУ:			
Просторије за управу			

Ред. бр.	Кабинет директора: НАЗИВ НАМЕШТАЈА	Јед. мере	Кол.
1.	сто;	комада	1
2.	столица;	комада	1
3.	конференцијски сто;	комада	1
4.	тапацирана столица;	комада	4–10
5.	витрина;	комада	1
6.	чивилук;	комада	1
7.	корпа за отпатке;	комада	1
8.	клуб гарнитура (три полуфотелје и сточић);	комада	1
11.	завесе или застори;	комада	1
12.	телефон;	комада	1
13.	компјутер, штампач и скенер;	комада	1
Просторије за администрацију:			
1.	сто;	комада	1
2.	столица;	комада	1
3.	телефон;		према техничким могућностима**
4.	сточић са две полуфотелје за странке;	комада	1
5.	орман;	комада	1
6.	витрина или полице;	комада	1
7.	корпа за отпатке;	комада	1
8.	завесе или застори;	комада	1 по прозору
9.	компјутер, штампач и скенер.	комада	према потребама*
ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОМОЋНО ОСОБЉЕ:			
1.	сто;	комада	1
2.	столица;	комада	1
3.	орман;	комада	1
4.	чивилук.	комада	1
Портирница (опц.):			
7.	сто;	комада	1
8.	столица;	комада	1
9.	табла за кључеве;	комада	1
10.	табла за аларм;	комада	1
11.	компјутер повезан са инсталацијом за видео-надзор.	комада	према техничким могућностима**
КУХИЊА (у зависности од функције – производна или дистрибутивна):			
1.	шпорет са 2–4 плоче:	комада	према потребама*
2.	фрижидер;	комада	према потребама*
3.	бојлер;	комада	према потребама*

Ред. бр.	НАЗИВ НАМЕШТАЈА	Јед. мере комага	према Кол. потребама*
4.	сто;		према потребама*
5.	столица;	комага	према потребама*
6.	радни елемент са фиокама;	комага	према потребама*
7.	висећи ормар;	комага	према потребама*
8.	судопера;	комага	према потребама*
10.	уређај за одвод дима, паре и мириса;	комага	према потребама*
11.	сервирна колица;	комага	у складу са бројем припремљених obroка
12.	вага;	комага	према потребама*
13.	полица за сушење посуда;	комага	према потребама*
14.	машина за прање посуда;	комага	према потребама*
15.	хигијенска корпа за отпатке на ножно отварање;	комага	1
16.	кофа са поклопцем за течне отпатке;	комага	1
17.	посуђе и прибор за припрему и обраду намирница (инокс);	комага	у складу са бројем припремљених obroка
18.	прибор за топли оброк (тањира, чиније, прибор за јело, шоље, све од инокса);	комага	1 по детету
19.	машине, апарати и слично;	комага	у складу са бројем obroка
20.	шпорет;	комага	у складу са бројем obroка
21.	фрижидер;	комага	у складу са бројем obroка
22.	бојлер;	комага	у складу са бројем obroка
23.	сто;	комага	у складу са бројем запослених у кухињи
24.	столица;	комага	у складу са бројем запослених у кухињи
25.	радни елемент са фиокама;	комага	у складу са бројем obroка
26.	висећи ормар;	комага	у складу са бројем obroка
27.	чинија за супу од инокса;		у складу са бројем припремљених obroка

Р.б. бр.	чинија за салату од инокса; НАЗИВ НАМЕШТАЈА	у складу са бројем припремљених оброка	у складу са бројем припремљених оброка
29.	кашике за сипање од инокса;		у складу са бројем припремљених оброка
30.	корпе за хлеб од инокса;		у складу са бројем припремљених оброка
31.	бокал за млеко од инокса;		у складу са бројем припремљених оброка
32.	веће округле тацне од инокса.		у складу са бројем припремљених оброка
За производне кухиње потребно је изградити посебан технолошки пројекат опремања.			
ГРУПА ПОМОЋНИХ ПРОСТОРИЈА			
ГАРДЕРОБА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:			
1.	ормани (дупли) за одлагање, посебни за цивилну и радну одећу;	комада	у складу са бројем запослених
2.	полице за одлагање обуће;	комада	у складу са бројем запослених
3.	столица;	комада	1
4.	чивилук;	комада	1
5.	корпа за отпатке.	комада	1
САНИТАРНЕ ПРОСТОРИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:			
1.	вц шоља;	комада	1 на 10 запослених
2.	лавабо са топлом и хладном водом;	комада	1 на 10 запослених
3.	полица/ормарић за тоалетни прибор и убрусе;	комада	1
4.	куке за одлагање гардеробе;	комада	2
5.	огледало;	комада	1 по лавабоу
6.	држачи за средства за прање руку и убруса;	комада	1 по лавабоу
7.	корпа за отпатке.	комада	1
ПЕРИОНИЦА:			
1.	орман за чист веш;	комада	у складу са капацитетом установе
2.	орман за прљав веш;	комада	у складу са капацитетом установе
3.	сто за пеглање;	комада	у складу са капацитетом установе
4.	столица;	комада	у складу са капацитетом установе
5.	машина за прање веша;	комада	у складу са капацитетом установе
6.	машина за сушење веша;	комада	у складу са капацитетом

Ред. бр.	НАЗИВ НАМЕШТАЈА	Јед. мере комада	установе према Кол. могућностима**
	машина за пеглање;		
8.	корпа за отпатке.	комада	1
СПРЕМИШТА И МАГАЦИНИ:			
1.	опрема за одржавање хигијене;		у складу са капацитетом установе
2.	апарати за поправке;	комплета	према потребама*
3.	алат за поправке;	комплета	према потребама*
4.	прибор за шивење.		према могућностима**

* Напомена: Под термином „према потребама**“ се истиче да одређена опрема мора да постоји, али да се њихова количина одређује према потребама установе.

** Напомена: Под термином „према (техничким) могућностима“ одређена опрема се препоручује у складу са специфичностима установе.

Б. ДВОРИШТЕ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

ДВОРИШТЕ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ:			
1.	пешчаник за децу (Напомена: Пешчаник мора да буде покривен чврстим материјалом, заштићен од могућег спољног загађења. У дворишту или атријуму је потребно поставити чесму са текућом водом како би се прале руке и сав прибор који се користи за песак и воду);	комада	1
2.	пењалице;	комада	2
3.	групне љуљашке;	комада	4
4.	групне клицалице;	комада	2
5.	конструкција утврђења, брода, куће (дрвена);	комада	1
6.	кош;	комада	2
7.	летњиковач;	комада	2
8.	надстрешница;	комада	1
9.	клупе;	комада	4
10.	столови;	комада	4
11.	чесма;	комада	1
12.	канте за смеће;	комада	према потребама*
13.	контејнери за рециклажу;	комплет	1
14.	биљке (воће, поврће, зачинско и лековито биље – нискоалергене врсте).		

Напомена: Дидактичка средства за дворишта која се наводе у даљем тексту користе се само за ту намену.

III. ДИДАКТИЧКА СРЕДСТВА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Дидактичка средства у предшколској установи чине: материјали, играчке и средства. Њихово коришћење је уско повезано са принципима организације физичког окружења (простора) датих у Основама програма предшколског васпитања и образовања.

Простор треба да буде организован тако да омогући:

- осећање сигурности и предвидивости;
- прилагођеност специфичностима деце и породице;
- осећање пријатности и опуштености;
- осећање припадности и уважености;
- сарадњу, комуникацију и размену;
- сензорна искуства и доживљаје, истраживање, експериментисање;
- изражавање на различите начине, стваралаштво;
- естетски доживљај и зачудност;
- учешће и ангажовање деце на различите начине, прављење избора, независност;
- проширивање доживљаја, размишљања, умења у оквиру онога чиме се деца баве;

- видљивост процеса учења, идеја и продуката деце; видљивост континуитета активности.
- Такав простор је:
 - опремљен флексибилном и функционалном и удобном опремом за децу и одрасле;
 - структурисан тако да у њему постоје различите просторне целине које имају своју намену;
 - повезан и интегрисан – различити делови простора и просторне целине су међусобно повезани, простор се користи интегрисано и мултифункционално;
 - безбедан и предвидив тако да се деца и одрасли у њему осећају сигурно и знају где се шта у простору налази;
 - променљив и динамичан – деца и одрасли могу да га реорганизују и уређују, подешавају актуелним догађањима и активностима;
 - подстицајан – у њему деца и одрасли проналазе различите подстицаје за своје смислено ангажовање, приређене просторне целине их позивају на одређену врсту истраживања.
- Добра организација простора подразумева коришћење хоризонталних, као и вертикалних димензија простора:
 - уређење просторних зона различитих висина, коришћење подова, зида, плафона, мобилних преграда, полица и намештаја које раздвајају или повезују различите просторне целине и сл.; увиђање и коришћење значаја визуелног аспекта простора;
 - подешеност осветљења (коришћење различитих извора и интензитета светла); кинестетичког аспекта (обезбеђивање површина за кретање) и естетског аспекта;
 - стварање склада, хармоничности, лепоте простора, маштовитих и тајанствених зона, креирање инсталација у простору.
- Материјали, играчке и средства су организовани тако да буду:
 - структурисани, логично и јасно груписани у оквиру просторних целина;
 - разноврсни – да укључују материјале различитих облика, величина, боја, текстура; неструктуриране и полуструктуриране материјале; играчке индустријске и ручне израде; штампана, визуелна, аудио и друга средства;
 - доступни деци – видљиви, постављени тако да деца могу самостално да их узимају, користе и враћају;
 - мобилни – да деца и васпитачи могу да их преносе из једног дела простора у други;
 - да их има довољно, али не превише како простор не би постао пренатрпан и престаимулативан.
- У датој табели су излистани материјали, играчке и средства које је потребно набавити. У оквиру многих је дато више предлога међу којима се бира онај који је потребан за дату васпитну групу. При њиховом коришћењу, треба се водити тиме да их има довољно и да они омогућавају смислено ангажовање деце. При том, неопходно је водити рачуна да не смеју бити оштрих ивица, већ заобљени. Под термином „према потребама“ се истиче да одређено средство, играчка или материјал мора да постоји, али да се њихова количина одређује према потребама васпитно-образовног рада. Материјали, играчке и средства су груписани тако да омогуће формирање одређене просторне целине, као и они који своју сврху могу наћи у различитим просторним целинама. Уколико се користе за спољне просторе, материјале, играчке и средства је потребно адекватно одржавати и користити само за ту намену. Играчке морају испуњавати серију стандарда о безбедности играчака SRPS EN 71–1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.

А. МАТЕРИЈАЛИ, ИГРАЧКЕ, СРЕДСТВА У ЈАСЛАМА

Назив просторне целине		Јед. мере	Количина
За све просторне целине:	фасцикле за дечији портфолио.	комада	1 по детету
Сензорна просторна целина:			
	материјали за обликовање (кинестетички песак, желатин или пудинг, гел, пена, кафа, кукурузни гриз, вата, вуна и сл.); (Напомена: материјали који су намирнице морају бити декларисани од стране произвођача у року трајања)		према потребама*
	сензорне табле и материјали за испитивање физичких својстава (боје, структуре, топлоте, мириса, укуса, густине и сл.);	комада	2
	манипулативне табле са различитим механизмима за окретање, убацивање, притискање, провлачење, откључавање и сл.;	комада	2
	мобилне тканине са џеповима (откривалице, уметалице, закачалке, „чаробне торбе“ и сл.); (Напомена: тканине које се користе не смеју се распадати на додир);	комада	1
	музички инструменти (индустријски или ручне израде за децу и одрасле): звечке, звона, прапорци на дршци, звучне наруквице, удараљке, клавесе, деф, триангл, музичке шушкалице, металофон, ксилофон, мелодика и сл.);	комада	5
	музичке кутије, звучне играчке;	комада	2
	реални предмети (левак, посуде за преношење, лопатице и сл.).		према потребама*
Кинестетичка просторна целина:			
	подлоге за пузање, струњаче, тунел (опционо: мост, мрежа);	комада	3
	шведске даске, клупе, лестве са два степеника;	комада	1
	тобоган, собна њихалица;	комада	1
	лопте различите величине и од различитог материјала;	комада	5
			2

Назив просторне целине	коцка, квадар, ваљак и сл. од сунђера, лопте за скакање,	комада	5
	балони;	Једна комада	Количина
	пластични реквизити (обручи, чуњеви и сл.);	комплета	1
	играчке на надувавање (мали базени, чамци, обручи и сл.);	комада	1
	мобилне играчке (на повлачење, окретање, вучење и сл.) које могу бити фиксиране за плафон или зид или слободне у простору;	комада	5
	платно – „падобран“;	комада	1
	стојећи кош.	комада	1
Додатни материјали, играчке и средства само за двориште:			
	трицикли;	комада	1
	гуме;	комада	3
Просторна целина за визуелне уметности:			
	различите подлоге за цртање и сликање (табле, штафелај, разбој и сл.);		према потребама*
	материјали за обликовање (пластелин, глина или тесто);		према потребама*
	материјали за сликање и цртање (водене боје, темпере, пастеле, вошгане боје, бојице, фломастери, креде, угљени шпацији и сл.);		према потребама*
	средства за сликање (четке за сликање различитих дебљина и величина, ваљкови, сунђери, тупфери, посуде за боје, посуде за воду, пумпице, дрвени шпацији и сл.);		према потребама*
	средства за спајање (лепак у стик, лепљива трака различитих ширина и боја, чичак трака, широке спајалице и сл.);		према потребама*
	колажни материјали (украсни папир, вуница, траке, дискови, крупне кугле, тестенина и сл.) (Напомена: Не користити папир који оставља боју по прстима);		према потребама*
	средства за обликовање (дечје маказе, точак за глину и сл.);		према потребама*
	подлоге за рад и одлагање радова;	комада	2
	средства за чишћење за децу (метлице, ђубровници, кофице, сунђери, крпе и сл.).	комада	4
Просторна целина за симболичку игру:			
	различити модели лутака (бебе, лутке, фигуре животиња и сл.); (Напомена: Не користити моделе код којих се хватањем одвајају длаке);	комада	1 по детету
	кућице за лутке (нпр. пластична, дрвена, картонска);	комада	1
	опрема за кућицу за лутке (колица, креветић, носиљка и сл.);	комплет	1
	модел (зоо-врта, фарме, града, дворца и сл.);	комада	1
	позорница и позоришне лутке;	комплет	1
	одећа и реквизити за костимирање и пресвлачење;		према потребама*
	отворена полица (сто, шганд), играчке и материјали од којих се могу направити простори у којима се одвијају свакодневне животне ситуације (продавница, пошта, кућа, ординација и сл.), или замишљени простори (дворац, планета из свемира и сл.);	комада	1
	превозна средства играчке (аутомобили, камиони, возови или возни полигон, авиони, бродови, дизалице и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	реални предмети (посуђе, кашике, различите посуде, лавор, кофа, крпе, столњак, мали кућни апарати, тастатура, телефон, торбе, кофер и сл.). (Напомена: посуђе не сме бити ломљиво).		према потребама*

Назив просторне целине	целина за скривање и осамљивање:	Јед. мере	Количина
	скривалице, застори, кућице, шатори и сл. са различитим сензорним елементима;	комада	2
	јастуци (опционо: душек, лејзибег);		према потребама*
	различите меке играчке; (Напомена: меке играчке је потребно периодично машински прати и сушити кад се запрљају);		према потребама*
	породичне фотографије и други елементи из породичног живота.		према потребама*
Материјали, средства и играчке који се могу наћи у различитим просторним целинама и просторима вртића			
Материјали:			
	природни материјали (орашасти и други плодови, суво воће, зачини, лишће, камење, шкољке, шишарке, кора дрвета, трава, латице, кожа и сл.); (Напомена: природни материјали се користе у свежем стању, а не у стању распадања. Периодично, по потреби се мењају због могућности развоја инсеката);		према потребама*
	сензорне масе за манипулисање (брашно, кукурузни гриз, вода и сл.); (Напомена: материјали који су намирнице морају бити декларисани од стране произвођача у року трајања);		према потребама*
	прехранбени производи (тестенина, пахуљице и сл.); (Напомена: материјали који су намирнице морају бити декларисани од стране произвођача у року трајања);		према потребама*
	дрвени материјали (дашчице, рамови, летвице, плута, котури, пампури и сл.);		према потребама*
	пластични материјали (лоптице, флаше, поклопци, затварачи, сламчице, шпипалке, плочице у боји, графофолија, стиropop и сл.);		према потребама*
	текстилни материјали (тканине, траке, завесе, конопац и сл.); (Напомена: тканине које се користе не смеју се распадати на додир);		према потребама*
	амбалажни материјали (тетрапак, папирне ролне, калемови, амбалажа за јаја и сл.). (Напомена: амбалажа која се претходно користила за паковање намирница већ поседује атест о здравственој исправности. Амбалажа која се претходно користила за паковање и продају боја, лакова и кућне хемије и других супстанци непознатог порекла није безбедна за коришћење јер може да садржи токсичне елементе и алергене).		према потребама*
Средства:			
	папири различитих величина, облика, текстура, боја (нпр. бели папир, хамер, картон, акварел папир, фолија и др.);		према потребама*
	средства за цртање (оловке, оловке у боји, воштане бојице, фломастери, креде и сл.);		према потребама*
	кутије различитих облика и величина (картонске, пластичне са поклопцем и сл.);		према потребама*
	средства за пресипање (левак, мерице, кашике, хваталице, варјаче, цедиљке, сита и сл.); (Напомена: средства морају бити наменска која се користе за контакт са храном, јер поседују атест о здравственој исправности);	комада	по један од сваке врсте
	оптичка средства (велике лупе, дурбин, двоглед, картонски визири, калейдоскоп и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	огледала разних величина, рефлектујуће фолије;	комада	2
	батеријске лампе или светлећи предмети (кугле, коцке);	комада	2
	магнетна табла са различитим магнетима;	комплет	1

Назив просторне целине	реални употребни предмети (сат, фен, ваза, телефон, тастатура и сл.);	Јед. мере	према потребама*
	постери и слике, фотографије живих бића, појава, делатности људи;		Количина
			према потребама*
	висећи предмети (висуљци);		према потребама*
	мобилни паравани, светлећи сто, сто са удубљењима;	комада	по један од сваке врсте
	лаптоп;	комада	1
	фотоапарат;	комада	1
	мини линија, снимљена музика (музика за децу, класична музика).	комада	1
Играчке:			
	различити типови слагалица прилагођене узрасту;	комада	5
Додатно само за комуникације:			
	жива бића (биљке: поврће, зачинско и лековито биље; животиње: корњаче и рибице у акваријуму и сл.);		према потребама*
Додатни материјали само за двориште:			
	песак, земља. (Напомена: видети за пешчаник)		према потребама*

* Напомена: Под термином „према потребама“ се истиче да одређено средство, играчка или материјал мора да постоји, али да се њихова количина одређује према потребама васпитно-образовног програма.

Б. МАТЕРИЈАЛИ, ИГРАЧКЕ И СРЕДСТВА У ВРТИЉУ

Назив просторне целине		Јед. мере	Количина
За све просторне целине:	Фасцикле за дечији портфолио.	комада	1 по детету
Просторна целина за конструисање:			
	конструктори различитих врста, облика и од различитих материјала;	комплета	4
	дрвени елементи (летвице, облице, блокови, калемови и сл.);		према потребама*
	пластични елементи (цеви, спојнице, обручи, алке, куке и сл.);		према потребама*
	метални елементи који не могу бити оштрих ивица већ заобљених (шрафови матице, намотаји, шарке и сл.);		према потребама*
	спојнице (струне, канапи, мреже и сл.);		према потребама*
	алати које деца могу да користе деца (чекићи, клешпа и сл.);	комплета	2
	подлоге за конструисање.	комада	3
Додатни материјали, играчке и средства само за двориште:			
	дрвени пањевци, трупци, облице, штапови, гране, даске;		према потребама*
	гуме за точкове, црево;		према потребама*
	средства за преношење материјала (кантице, кутије, гајбице, мала мајсторска колица за преношење и сл.);	комада	по 1 од сваке врсте
	алати за децу (грабуљице, лопатице и сл.).	комада	по 3 од сваке врсте

Просторна целина за симболичку игру:			
просторне целине	реални предмети (посуђе, прибор за чишћење: метла, крпе, сунђери; мали кућни апарати: телефон, пегла, сат, тастатура; новине и магацини, торбе, ранчеви и сл.);	Јед. мере	Количина према потребама*
	играчке као супститути за реалне предмете (пластично воће и поврће, каса, креветац, колица за бебу, даска за пеглање и сл.);		према потребама*
	различити модели лутака (лутке бебе, фигуре животиња и сл.); (Напомена: Не користити моделе код којих се хватањем одвајају длаке);	комада	1 по детету
	кућице за лутке (пластична, дрвена, картонска);	комада	1
	опремом уз кућицу за лутке (колица, креветић, носилка и сл.);	комплет	1
	различити модели (града, фарме, зоо-врта, фарме, дворца и сл.);	комада	1
	превозна средства играчке (аутомобили, возови и возни полигони, камиони, кипери, авиони, бродови и сл.);	комада	1 по врсти
	отворена полица (сто, шганд), играчке, материјали и средства од којих се могу направити простор у коме се одвијају свакодневне животне ситуације (нпр. продавница, пошта, кућа, ординација и сл.), или замишљени простор (нпр. дворац, планета из свемира и др.);	комада	1
	одећа и реквизити за костимирање и маскирање;		према потребама*
	позорница и позоришне лутке (гињол лутке, лутке прстићи, јавајке или марионете).	комплет	1
Просторна целина за визуелне уметности:			
	материјали за сликање и цртање (водене боје, темпере, тушјеви, оловке у боји, вошгане боје, фломастери, угљени шгапићи и сл.);		према потребама*
	материјал за моделовање (глина, пластелин, тесто, вуна, вата и сл.);		према потребама*
	средства за сликање (четке за сликање различитих дебљина и величина, ваљкови, сунђери, тупфери, дрвени шгапићи, посуде за боје, посуде за воду, пумпице и сл.);		према потребама*
	материјали за спајање (течни лепак, лепак у стику, лепљива трака различитих ширина и боја, спајалице, чичак траке, шипалјке, жице, конац, канап, чиоде и сл.);		према потребама*
	средства за обликовање: дечје маказе (различитих облика сечива), шгапићи за резбарење;		према потребама*
	колажни материјал (новине, магацини, украсни папир; траке, конопац, вуница, пертле; рестлови тканина; перле, дугмићи, каменчићи, шљокице; дрвене и пластичне плочице; семенке, пампури, чачкалице, перца; рамови, делови украсних и употребних ствари и сл.); (Напомена: Не користити папир који оставља боју по прстима);		према потребама*
	подлоге за рад и одлагање радова (пластичне или дрвене плоче, платно, најлон, фолије и сл.);	комада	6
	средства за чишћење простора за децу (метлице и ђубровници, крпе и сл.).	комада	4
Просторна целина за звук и покрет:			
	музички инструменти за децу (ударалјке, бубњеви, ксилофон, даире, звечке, звона, шушкалице, синтисајзер и сл.);	комада	5
	музичке играчке (музичке кутије, инструменти, звучне играчке и сл.);	комада	2
	музика различитих жанрова (музика за децу, класична музика, инструментална музика из различитих делова света и сл.);		према потребама*
	реквизити за игру (лопте, обручи, и сл.);	комада	3
			по 1 од

Назив просторне целине	реквизити за игру (комплет чуњева, ластиц, струњаче, греде и сл.);		по 1 од сваке врсте
	тунели и провлачилице;	Јед. мере комада	Количина 1
Додатни материјали, играчке и средства само за двориште:			
	бицикле, тротинети.	комада	по 2 од сваке врсте
Литерарна просторна целина:			
	сликовнице, књиге, енциклопедије;		према потребама*
	дечји часописи, брошуре, проспекти;		према потребама*
	подлоге за писање (папир, табла на зиду или полеђини полице; подметачи за папир и сл.);		према потребама*
	блокови за писање, листови папира, прибор за писање;		према потребама*
	пано за качење различитих писаних симбола, постера, прича у сликама;		према потребама*
	аудио средства (приче за децу, снимљени говор и сл.).		према потребама*
Просторна целина за осамљивање и скривање:			
	скривалица, тунел или шатор;	комада	1
	јастуци (опционо: душек, лејзибег);		према потребама*
	различите меке играчке; (Напомена: Меке играчке је потребно периодично машински прати и сушити кад се запрљају);		према потребама*
	породичне фотографије и други елементи из породице.		према потребама*
Материјали, средства и играчке који се могу наћи у различитим просторним целинама и просторима вртића			
Материјали:			
	природни материјали (орашасти и други плодови, различито зрневље, клипови кукуруза, зачини, суво воће и поврће, лишће, шишарке, маховина, гране, коре дрвета, латице, шкољке, минерали, камење и сл.); (Напомена: Природни материјали се користе у свежем стању, а не у стању распадања. Периодично, по потреби се мењају због могућности развоја инсеката);		према потребама*
	сензорне масе за манипулисање (брашно, кукурузни гриз, песак, земља, вода, гел, пена и сл.); (Напомена: Материјали који су намирнице морају бити декларисани од стране произвођача у року трајања);		према потребама*
	прехранбени производи (пахуљице, тестенина и сл.); (Напомена: Материјали који су намирнице морају бити декларисани од стране произвођача у року трајања);		према потребама*
	дрвени материјали (дашчице, шгапићи, рамови, плута, пампури и сл.);		према потребама*
	пластични материјали (флаше, затварачи, сламчице, лоптице, шпипалке, плочице у боји, епрувете, теглице, графофолија у боји, стиропор и сл.);		према потребама*
	амбалажа (картонске кутије, тетрапак, картонске ролне, калемови, амбалажа за јаја и сл.); (Напомена: Амбалажа која се претходно користила за паковање намирница већ поседује атест о здравственој исправности. Амбалажа		према потребама*

Назив просторне целине	која се претходно користила за паковање и продају боја, лакова и кућне хемије и других супстанци непознатог порекла није безбедна за коришћење јер може да садржи токсичне елементе и алергене);	Јед. мере	Количина
	метални елементи који не могу бити оштрих ивица, већ заобљени (точкови, завртњи, матице, магнети, конзерве са посебним поклопцем, жица, фолија и сл.);		према потребама*
	тканине (платно, траке, завесе, мараме и сл.). (Напомена: Тканине које се користе не смеју се распадати на додир).		према потребама*
Средства:			
	папири различитих величина, облика, текстура, боја (нотеси, блокови, бели папир, хамер, картон, акварел папир, фолија и сл.);		према потребама*
	средства за писање и цртање (графитне оловке, угљени шпацији, оловке у боји, вошгане бојице, фломастери, креде и сл.);		према потребама*
	кутије и посуде различитих облика и величина;		према потребама*
	средства за преношење и пресипање (кантице, кутије, гајбице, левак, мерице, хваталице, варјаче, цедиљке, сита и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	оптичка средства (лупе, призме, дурбин, двоглед, картонски визири, микроскоп/увеличавајућа камера и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	средства за мерење (различити лењири, метар, вага, дозери, мензуре, сат, шгопераца, термометар, компас и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	табла за цртање (за креду, бела табла и сл.);	комада	1
	сто са удубљењима, светлећи сто, магнетна табла са магнетима;	комада	по један од сваке врсте
	лампа, батеријске лампе, опционо (лед лампа, графоскоп и сл.);	комада	2
	огледала различитих димензија, рефлектујуће фолије;	комада	2
	постери, слике, фотографије и модели живих бића, појава и делатности људи;	према могућностима	
	глобус;	комада	1
	различити језички, графички, математички симболи и знаци, мапе и шеме;	према могућностима	
	лаптоп;	комада	1
	фотоапарат;	комада	1
	мини линија.	комада	1
Играчке:			
	играчке које симулирају физичке и природне појаве (вулкан, планете сунчевог система, минерали и фосили и сл.);	комада	по један од сваке врсте
	модели живих бића (инсеката, гмизаваца, диносауруса, човекових органа и сл.);	према могућностима	
	фигурице људи (различитих занимања, пола, култура) и замишљених бића (вила, магичних бића и сл.);	према могућностима	
	различите слагалице и друштвене игре (карте, човече не љути се, шах, монопол и сл.).	према могућностима	
Додатно у просторима соба за децу и комуникацијама:			
	жива бића (биљке: поврће, зачинско и лековито биље; животиње: корњаче, рибице у акваријуму, инсекти, пужеви и сл.).		

* Напомена: Под термином „према потребама**“ се истиче да одређено средство, играчка или материјал мора да постоји, али да се њихова количина одређује према потребама* васпитно-образовног програма.

IV. УСЛОВИ У ПОГЛЕДУ ЗАПОСЛЕНИХ

Предшколска установа обезбеђује стручне и друге раднике за обављање следећих послова: 1) руковођења; 2) остваривања и

унапређивања васпитно-образовног рада; 3) остваривања и унапређивања неге и превентивне – здравствене заштите; 4) унапређивања социјалне заштите; 5) планирања, организације и унапређивања исхране; 6) организовања општинских и заједничких послова; 7) одржавања хигијене просторија и обављања техничких послова.

Број запослених у предшколској установи зависи од остваривања програма предшколског васпитања и образовања с обзиром на трајање програма и броја васпитних група у установи, као и од начина организовања исхране, грејања, величине и броја објеката, грађевинско-техничких особина и локација објеката.

Предшколска установа има директора.

Предшколска установа има једног помоћника директора, ако има 24 васпитне групе.

У предшколској установи са мањим бројем васпитних група помоћник директора, поред послова руковођења, обавља и друге послове, сразмерно мањем броју група, у складу са својом стручном спремом.

Предшколска установа има стручног сарадника – педагога или психолога.

Предшколска установа са 24–48 васпитних група целодневног и полудневног боравка има и стручног сарадника другог профила – психолога, односно педагога.

Предшколска установа са више од 48 васпитних група целодневног и полудневног боравка, има стручног сарадника другог профила сразмерно броју васпитних група.

Предшколска установа са 72–80 васпитних група деце узраста од шест месеци до поласка у школу, без обзира на трајање програма предшколског васпитања и образовања, има једног сарадника за унапређивање превентивно-здравствене заштите.

Предшколска установа има једну медицинску сестру-сарадника на пословима неге и превентивно-здравствене заштите у сваком објекту предшколске установе који има до осам васпитних група целодневног програма, односно 16 група полудневног програма, без обзира на узраст деце.

Предшколска установа са 35 до 50 васпитних група деце узраста од шест месеци до поласка у школу у целодневном и полудневном трајању, има једног сарадника на пословима унапређивања, планирања и организације исхране.

Предшколска установа са 80 до 100 васпитних група има једног сарадника за унапређивање социјалне заштите.

Предшколска установа на једну васпитну групу целодневног боравка има: са девет сати дневног рада једну медицинску сестру – васпитача, односно васпитача са пуним радним временом и једну са 63,6% пуног радног времена; са 10 сати дневног рада једну медицинску сестру – васпитача, односно васпитача са пуним радним временом и једну са 81,8% пуног радног времена; са 11 и 12 сати дневног рада две медицинске сестре – васпитача, односно васпитача са пуним радним временом.

Установа на једну васпитну групу полудневног боравка има са четири до шест сати дневног рада једног васпитача са пуним радним временом;

Установа на једну васпитну групу боравка шест сати дневно три пута недељно има медицинску сестру – васпитача, односно васпитача са 60% пуног радног времена.

Предшколска установа на осам васпитних група целодневног боравка, односно 24 васпитне групе полудневног боравка (уколико се за децу обезбеђује исхрана), има једног запосленог на пословима припремања хране.

Предшколска установа на пет васпитних група целодневног боравка, односно, на 24 васпитне групе полудневног боравка (уколико за децу обезбеђује исхрана), има једног запосленог на пословима сервирања хране.

Предшколска установа има секретара установе.

Предшколска установа на десет васпитних група целодневног боравка, односно на 25 васпитних група полудневног боравка има једног запосленог за опште, финансијске, административне и сличне послове.

Предшколска установа на две васпитне групе целодневног боравка или пет васпитних група полудневног боравка има једног запосленог на пословима одржавања хигијене.

Предшколска установа на десет васпитних група целодневног боравка, односно на 25 васпитних група полудневног боравка има једног запосленог на техничким пословима.

Предшколска установа зависно од начина грејања може имати ложача, а њихов број установа и оснивач утврђују споразумно према стварним потребама.